

Dosarul nr. 3ra-748/2023
2-21008145-01-3ra-12072023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (T. Avasiloaie)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (G. Mîra, I. Dutca, D. Băbălău)

Î N C H E I E R E

28 februarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de Toma Alexandru împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ individual defavorabil,
împotriva deciziei din 21 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 05 ianuarie 2020, concretizată la 03 iunie 2021, Toma Alexandru a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea deciziei CTAS Edineț din 10.06.2020 cu privire la suspendarea plății indemnizației de invaliditate și obligarea pârâtei să achite în continuare indemnizația de invaliditate din momentul suspendării, anularea deciziei CTAS Edineț - proces-verbal nr.33 din 24.09.2020 cu privire la reținerea lunară câte 20% din pensia pentru limită de vârstă achitată lunar reclamantului a sumei de 6548,80 de lei și obligarea pârâtei să achite reclamantului sumele reținute ilegal din pensia pentru limită de vârstă din momentul reținerii, anularea deciziei de soluționare a cererii prelabile nr.T-17/2020 din 07.09.2020, anularea deciziei la cererea prelabilă nr.T-2754/20 din 22.12.2020.

În motivarea acțiunii a indicat că, în urma expertizei medicale i-a fost stabilită pierderea capacității de muncă în mărime de 60% cauzate în urma accidentului de muncă la întreprinderea de stat și fiind încadrat în gradul doi de invaliditate începând cu 01 iunie 2006, i-a fost stabilită pensia de invaliditate, în temeiul art. 16 alin. (2) din Legea privind asigurările pentru accidente de muncă și boli profesionale nr. 756 din 24 decembrie 1999, care după indexare, la moment, constituie 310,30 lei.

Totodată, menționează că, fiind persoană cu dizabilitate cu pierderea capacității de muncă de 60 %, toți acești ani începând cu 01 iunie 2006, conform Certificatului CEMV Seria EM nr. 461196 din 06 mai 2009, în urma reexpertizării a fost încadrat în gradul II de invaliditate cu reducerea vitalității de 60%, fără termen.

Notează că, începând cu 09 noiembrie 2018, odată cu împlinirea vârstei pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă, reclamantul a fost transferat la această categorie de pensie care era mai mare, și care la moment după indexare constituie 1991,01 lei, potrivit art. 11 alin. (2) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Reclamantul susține că începând cu luna iulie 2020, i-a fost suspendată neîntemeiat plata lunară a indemnizației de invaliditate pe motiv că a fost schimbată categoria de pensie odată cu atingerea vârstei de pensionare, de la pensia de invaliditate la pensia pentru limita de vârstă, în baza art. 16 alin. (1) din Legea privind asigurările pentru accidente de muncă și boli profesionale nr. 756 din 24 decembrie 1999.

Astfel, reclamantul invocă că indemnizația de invaliditate se achită drept urmare a accidentului de muncă și a pierderii vitalității de 60%, iar el în continuare are statut de persoană cu dizabilitate cu aceleași 60 % de pierdere a vitalității care nu a dispărut, dizabilitate care a fost stabilită fără termen, astfel a fost schimbată doar categoria de pensie, deoarece pensia pentru limită de vârstă era mai mare, care la fel nu poate asigura nivel minim de existență.

Respectiv, consideră că legea nu prevede temeieri de încetare a plății indemnizației de invaliditate odată ce a fost stabilită anterior și se achită în continuare împreună cu pensia.

Mai mult ca atât, reține că prin prisma interpretării pct. 13 din Regulamentul cu privire la stabilirea indemnizației de dezabilitate pentru accidente de muncă sau boli profesionale aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1101 din 17 octombrie 2001 cu modificările ulterioare, indemnizația de dizabilitate se plătește cumulativ cu pensia.

Contrar acestor prevederi legale și a celor expuse anterior, reclamantul consideră că neîntemeiat i-a fost suspendată plata indemnizației de invaliditate, iar decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Edineț cu privire la suspendarea plății lunare a indemnizației de invaliditate a reclamantului Toma Alexandru este ilegală. Or, aceiași situație se atestă și cu decizia nr. 33 din 24 septembrie 2020 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Edineț cu privire la reținerea începând cu luna octombrie 2020 din pensia pentru limita de vârstă în suma de 1991,01 lei a indemnizației de invaliditate plătită pentru perioada 09 noiembrie 2018 - 30 iunie 2020.

Prin urmare, reclamantul consideră că aceasta este vădit ilegală potrivit art. 38 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, pct. 52 din Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 929 din 15 august 2006.

Respectiv, prin prisma interpretării corecte a prevederilor legale sus-enunțate reținerile se efectuează din pensie pentru pensie plătită necuvenit. Așadar, nu poate fi reținută indemnizația de invaliditate din pensia pentru limitat de vârstă, iar CTAS Edineț induce în eroare și distorsionează conținutul pct. 52, indicând că sumele primite necuvenit se rețin din sumele prestației sociale aflate în plată.

Prin hotărârea din 28 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost admisă parțial acțiunea în contencios administrativ depusă de Toma Alexandru împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ individual defavorabil.

Prin decizia din 21 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă

cererea de apel declarată de Casa Națională de Asigurări Sociale și cererea de apel declarată de Toma Alexandru, cu menținerea hotărârii din 28 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a notat că, luând în considerație faptul că reclamantul a solicitat transferul de la pensia de dizabilitate la pensia pentru vechime în muncă și acestuia i-a fost stabilită pensie pentru limită de vârstă, începând cu 09.11.2018, din aceeași dată, reclamantul nu mai beneficiază de dreptul la indemnizație de dizabilitate. Astfel, a apreciat ca fiind justă concluzia primei instanțe cu privire la faptul că, decizia CTAS Edineț nr. 2020/08/42966 din 10.06.2020 cu privire la suspendarea plății indemnizației de invaliditate este legală și întemeiată, iar temeiuri de anulare a acesteia nu există, motiv pentru care, corect au fost respinse pretențiile reclamantului cu privire la anularea deciziei CTAS Edineț din 10.06.2020 cu privire la suspendarea plății indemnizației de invaliditate și obligarea pârâtei să achite în continuare indemnizația de invaliditate din momentul suspendării.

Instanța ierarhic inferioară a apreciat ca neîntemeiată precizarea apelantei precum că la caz ar fi aplicabile prevederile art.150 din Codul administrativ or, decizia CTAS Edineț privind acordarea indemnizației de invaliditate cauza accidente de muncă conform legii nr. 756-XVI din 24.12.1999 nr. 61094 din 07.12.2018, prin care reclamantului i-a fost stabilită indemnizație de dizabilitate în sumă de 310,3 de lei nu a fost rectificată, retrasă, revocată sau anulată din cauza unei erori evidente (f. 5 dosar administrativ).

La acest capitol, instanța de apel a subliniat că, la caz sunt aplicabile prevederile art.144 alin.(2) din Codul administrativ, or, la emiterea deciziei de stabilire a indemnizației autoritatea care la acel moment a stabilit indemnizația a pornit de la o stare de fapt incorectă și greșit a aplicat legislația prin stabilirea și calcularea indemnizației de dizabilitate (decizia CTAS Edineț privind acordarea indemnizației de invaliditate cauza accidente de muncă conform legii nr. 756-XVI din 24.12.1999 nr. 61094 din 07.12.2018), după ce a avut loc transferul reclamantului de la pensia de dizabilitate la pensia pentru limită de vârstă prin decizia privind stabilirea pensiei nr.08/20218/25297 din 06.12.2018 (f.8-9 dosar administrativ). Prin urmare completul a precizat că, decizia CTAS Edineț privind acordarea indemnizației de invaliditate cauza accidente de muncă conform legii nr. 756-XVI din 24.12.1999 nr. 61094 din 07.12.2018 nu poate fi retrasă, or, la caz, nu se atestă condițiile în care beneficiarul nu poate invoca încrederea.

În final, instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiată concluzia primei instanțe cu privire la ilegalitatea procesului-verbal nr.33 din 24.09.2020 cu privire la reținerea lunară câte 20% din pensia pentru limită de vârstă achitată lunar reclamantului a sumei de 6548,80 lei achitate necuvenit beneficiarului, fapt ce condiționează anularea acestuia, inclusiv, a răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova nr.T-2754/20 din 22.12.2020, în partea prin care s-a respins cererea prealabilă cu privire la anularea procesului – verbal a comisiei CTAS Edineț nr.33 din 24.09.2020.

La 21 martie 2023, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale, a declarat recurs nemotivat împotriva deciziei instanței de apel, iar la 20 iulie 2023 a depus motivarea recursului, solicitând anularea deciziei contestate, cu emiterea unei decizii noi.

În motivarea recursului și-a exprimat dezacordul cu decizia contestată,

reiterând circumstanțele de fapt și de drept invocate prin cererea de apel motivată.

În esență recurenta a notat că, instanța de apel în motivarea deciziei cât și instanța de fond, concluzionează că, la caz nu sunt aplicabile prevederile art. 150 Cod administrativ, din considerentul că decizia CTAS Edineț nr. 61094 din 07.12.2018 privind acordarea indemnizației de invaliditate, cauza accidente de muncă, stabilită conform Legii nr.756/1999, în cazul unei erori evidente nu a fost rectificată, retrasă, revocată sau anulată prin emiterea unui act administrativ de revocare, adițional consemnează că, în situația din speță sunt aplicabile art. 144 alin. (2) din Codul administrativ. Apreciază critic și nemotivat argumentul enunțat supra, or, la materialele dosarului administrativ este anexat actul administrativ individual (Decizia CTAS Edineț nr.2020/08/1/42966 din 10.06.2020 privind suspendarea indemnizației de invaliditate, cauza accidente de muncă) prin care s-a revocat decizia CTAS Edineț nr. 61094 din 07.12.2018 privind acordarea indemnizației de invaliditate, cauza accidente de muncă, stabilită conform Legii nr.756/1999.

La acest capitol a menționat că, urmare a verificării și constatării unei erori evidente la emiterea actului administrativ individual ce ține de stabilirea indemnizației de invaliditate, cauza accidente de muncă, organul abilitat în stabilirea și achitarea drepturilor sociale în cauză a purces la revocarea actului administrativ ilegal favorabil în privința intimatului prin emiterea Decizia CTAS Edineț nr.2020/08/1/42966 din 10.06.2020 privind suspendarea indemnizației de invaliditate, cauza accidente de muncă, urmând și cu întreprinderea acțiunilor legale de recuperare a sumelor încasate necuvenit din contul beneficiarului, respectiv, se constată netemeinicia soluției instanței de apel în raport cu norma de drept aplicabilă speței în cauză.

Suplimentar a comunicat că, în cadrul examinării cauzei, întru susținerea temeiniciei actelor administrative emise, Casa Națională de Asigurări Sociale în apărarea sa a invocat drept temei de aplicabilitate normele speciale în raport cu normele generale și anume: art. 38 alin. (1) din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, pct. 52 din Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de pensii, alocațiilor sociale de stat, alocațiilor lunare de stat, indemnizațiilor, plăților periodice capitalizate și suportului financiar de stat aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 929/2006, art. 56 alin. (1) din Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale. Instanța de apel a invocat prevederile art. 2 alin. (2) din Codul administrativ și a reiterat poziția că, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod. Prin urmare instanța de apel a reținut că normele speciale la care face trimitere Casa Națională de Asigurări Sociale nu întrunesc standardul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ.

În opinia recurentei, poziția instanței de apel în acest sens este neîntemeiată, or, prin aprecierea dată de instanță se încalcă grav prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, care reglementează categoriile și ierarhia actelor normative, principiile și etapele legiferării, etapele și regulile elaborării proiectelor actelor normative, cerințele de bază față de structura și conținutul actului normativ, reguli privind intrarea în vigoare și abrogarea actului normativ, privind evidența și sistematizarea actelor normative, procedeele tehnice aplicabile actelor normative, precum și reguli privind interpretarea, monitorizarea implementării prevederilor și

reexaminarea actului normativ.

În final, recurenta a concluzionat că, instanța de apel nu a elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei și a aplicat eronat normele de drept material.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a III a „Procedura contenciosului administrativ”, Capitolul V „Procedura de recurs” din Codul administrativ, în special ce vizează prevederile cu privire la depunerea cererii de recurs, termenul depunerii, temeiurile recursului și procedura examinării acestuia.

Totuși, art. XI alin. (3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Aceleași considerente se deduc și din interpretarea art.195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art.3 alin.(3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod.

În conformitate cu art.244 alin.(1) din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei contestate la 21 februarie 2023 în ședință publică.

Din materialele dosarului rezultă că, la 10 martie 2023 copia dispozitivului deciziei instanței de apel a fost expediată prin intermediul poștei electronice participanților la proces, iar la 07 iulie 2023 copia deciziei integrale a fost expediată prin intermediul poștei electronice participanților la proces (f.d. 114, 119).

Astfel, recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale la 21 martie 2023 (recurs nemotivat), iar la 20 iulie 2023 (recurs motivat), este depus cu respectarea prevederilor art.245 din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023).

La 24 iulie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului copia recursului, cu înștiințarea despre necesitatea prezentării referinței.

Examinând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu materialele cauzei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art.246 alin.(1) din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în

vigoare din 01 septembrie 2023), Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs.

Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin.(2) din art.246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul de judecată remarcă că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul ne devolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul de judecată notează că, pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus.

Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin.(2) din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023)).

În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut.

Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct.230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct.85).

Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct.45).

Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (cauza Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141,§39). 7 La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (cauza Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, §31, Seria A, nr.212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc